

► **contact**

Directie Operationele diensten
Medische dienst

Regio Noord

Fhq_med_noord@fedasil.be

► **Ter attentie van het opvangnetwerk**

Bijlagen

- Meldingsfiches incidenten
- Voorbeeld bekendmaking overlijden
- Medische fiche -Medimmigrant « Overlijden-
Begravenis-Crematie-Repatriëring van de lichaam

Datum: 20/12/2024

► **INSTRUCTIE: Overlijden van een begunstigde van de materiële hulp - procedure**

**Achtergrond
& doelstelling**

Tot nu toe werden de kosten in verband met het overlijden van een bewoner gedekt door de medische dienst van Fedasil. Fedasil is echter niet verantwoordelijk voor de begrafeniskosten, aangezien deze strikt genomen geen medische kosten zijn.

Deze instructie omschrijft de procedure in geval van overlijden van een persoon die in een opvangstructuur verblijft, ongeacht of het overlijden binnen of buiten het centrum plaatsvond. Zowel de wettelijke bepalingen als de praktische en administratieve modaliteiten komen aan bod.

Deze mededeling is bedoeld als hulpmiddel voor de medewerkers in geval van overlijden van een persoon die in ons opvangnetwerk verblijft. De belangrijkste punten van deze communicatie zullen worden opgenomen in het medische vademecum.

Regeling begravenis

Het Agentschap Fedasil is niet bevoegd voor de betaling van de begrafeniskosten, aangezien deze strikt genomen geen medische kosten zijn. Bijgevolg zijn onderstaande principes van toepassing.

- Indien geen enkele nabestaande het initiatief neemt om de uitvaart te organiseren, moeten de gemeenten tussenkomen om een begravenis voor behoeftigen te organiseren¹ waarbij de gemeente, vanuit het principe van volksgezondheid en openbare veiligheid, moet instaan voor de begravenis van deze personen.
- De bevoegde gemeente is de gemeente waar de overledene is ingeschreven in een van de volgende drie registers: bevolkingsregister, vreemdelingenregister of wachtregister. Indien de persoon niet is ingeschreven, moet de gemeente van de plaats van overlijden de begravenis op zich nemen.

De gemeente controleert de staat van behoeftigheid van de persoon. Ze kan het OCMW van de woonplaats een behoeftigheidsattest vragen. Indien nodig kan de opvangstructuur ook een attest van materiële hulp voorleggen.

¹Persoon met onvoldoende of geen middelen om in zijn of haar basisbehoeften te voorzien

- Indien de overledene aan de gemeente een laatste wil heeft overgemaakt, moet deze de keuze van de begraafplaats respecteren (zolang dit geen buitensporige kosten met zich meebrengt). De gemeente komt niet tussenbeide voor de religieuze ceremonie.
- Indien de gemeente een begrafenis voor behoeftigen organiseert en een erfgenaam vervolgens de nalatenschap aanvaardt, kan de gemeente deze persoon vragen om de kosten te vergoeden.

Andere praktische aspecten betreffende het overlijden van een begunstigde van de opvang

Arts

De Belgische wet voorziet dat het overlijden officieel moet worden vastgesteld door een arts. Daarom moet het opvangcentrum na het overlijden van een persoon in het centrum, een arts contacteren. Indien de persoon overlijdt in een ziekenhuis of onderweg ernaartoe, moet het ziekenhuis de overlijdensakte opstellen.

Politie

De arts moet controleren of het gaat om een natuurlijk overlijden of een verdacht overlijden. In geval van verdacht of gewelddadig overlijden, moet de politie ter plaatse komen en mag alleen de wetsdokter de overlijdensakte opstellen.

In sommige gevallen kan een autopsie worden aangevraagd door de openbare aanklager. Indien nodig kan een aanvraag uitzonderlijke ten laste name worden ingediend bij het medisch team van de Regio om de kosten te dekken.

Transport

Het transport, de bewaring en de verwerking van het stoffelijk overschot van personen zijn strikt gereguleerd. Daarom is het praktisch onmogelijk om zonder begrafenisondernemer te werken.

Indien het gaat om een verdacht of gewelddadig overlijden, kan de politie een begrafenisondernemer contacteren om het lichaam naar het gemeentelijk mortuarium of een particulier uitvaartcentrum te brengen.

Orgaandonatie

De Belgische wet past het principe van de 'veronderstelde toestemming' toe. Elke meerderjarige Belg wordt geacht akkoord te gaan om potentiële donor te worden na zijn of haar overlijden tenzij hij/zij zich hier formeel of informeel tegen verzet tijdens zijn/haar leven.

De personen die al meer dan zes maanden zijn ingeschreven in het vreemdelingenregister (dus niet het wachtregister!) vallen ook onder dit reglement van veronderstelde toestemming.

In de praktijk betekent dit dat het zeer onwaarschijnlijk is dat 'veronderstelde toestemming' voor orgaandonatie van toepassing is op de bewoners in het opvangnetwerk. Het is de plicht van het ziekenhuis om deze wetgeving toe te passen en na te leven.

De opvangstructuur is niet bevoegd op dit gebied en mag alleen de contact tussen het ziekenhuis en de eventuele dichte nabestaanden faciliteren.

Aangifte bij de gemeente

Het overlijden moet zo snel mogelijk gemeld worden aan de gemeente waarin de bewoner is overleden (dienst bevolking).

De overlijdensakte moet overgemaakt worden aan de gemeente waar de overledene woonde. In principe is het nodig de huwelijksakte mee te nemen, de identiteitskaart, het doktersattest en de laatste wilsbeschikking.

Het is ook mogelijk om een overlijdensakte te laten opstellen voor iemand die illegaal in België verblijft.

Indien de aangifte niet gebeurt door de begrafenisondernemer, moet het uitgevoerd worden door twee particulieren (dit kunnen dus medewerkers van de opvangstructuur zijn).

Melding van het overlijden aan Fedasil

Er moet zo snel mogelijk een incidentenformulier (zie bijlage) worden ingevuld en opgestuurd naar incident@fedasil.be.

Ter herinnering: het overlijden van de bewoner moet ook worden vastgelegd in het Match-IT dossier van de persoon.

Ten slotte, moet het overlijden ook worden gemeld aan de regionale directeur.

Begrafenis

De begrafenis kan alleen plaatsvinden mits toelating van de gemeente. Dat is slechts mogelijk te vroegste 24u na het overlijden.

Er wordt een offerte gevraagd en de contactgegevens van de overleden persoon (kopie, paspoort, bijlagen) worden doorgestuurd per mail/fax/scan.

In het geval van verdacht overlijden, is een toelating van de procureur des Konings vereist. Contacteer het OCMW van uw gemeente om te weten met welke begrafenisondernemer het OCMW samenwerkt.

Mededeling aan de asielinstanties

De overlijdensakte en/of de aangifte van de begrafenisondernemer moeten verstuurd worden naar de betrokken asielinstanties dwz in elk geval naar DVZ en in functie van de lopende procedure van de begunstigde (CGVS, RVV of RVS). De maatschappelijk werker informeert ook snel de advocaat van de betrokken persoon.

Het overlijden van een vreemdeling uit het wachtregister wordt ook gemeld door de gemeente aan de Dienst Vreemdelingenzaken.

Ambassade

Volgens bepaalde conventies die met andere landen zijn afgesloten, is de DVZ verplicht om een overlijden te melden aan de ambassade van het herkomstland. Soms meldt ook de gemeente het overlijden aan de ambassade.

De ambassade kan nuttig zijn om informatie op te zoeken en familieleden te contacteren. In sommige gevallen kan de ambassade bijdragen aan de begrafenis kosten of formaliteiten vervullen in geval van repatriëring van het lichaam (cf. infra) enz.

Repatriëring

Fedasil komt niet tussenbeide voor de kosten van een eventuele repatriëring.

Indien de familie wenst te komen, kan de FOD Buitenlandse Zaken een visum geven om humanitaire en dringende redenen om het lichaam op te halen;

Er bestaan begrafenisondernemers die gespecialiseerd zijn in repatriëring.

Het is noodzakelijk om in het bezit te zijn van de volgende documenten:

- Het medisch attest dat aantoont dat de overleden persoon niet leed aan een besmettelijke ziekte. Dit document wordt opgesteld door de arts die het overlijden heeft vastgesteld en is vereist door de douane.
- De toelating van de ambassade of het consulaat van het herkomstland om het stoffelijk overschot over te brengen.
- De toelating van de gemeente van bestemming. Deze toelating wordt gegeven via het consulaat of de ambassade.
- Het bewijs dat een persoon ter plaatse aanwezig zal zijn om het stoffelijk overschot in ontvangst te nemen.

De identificatiedocumenten van de overleden persoon moeten zo snel mogelijk aan de ambassade van het herkomstland worden bezorgd zodat die toestemming kan geven om het lichaam te aanvaarden. Het kan ook gebeuren dat sommige landen dit weigeren.

De familieleden van de overleden persoon die in België verblijven en die willen terugkeren naar hun land kunnen vrijwillige terugkeer aanvragen. Hiervoor kunnen ze de cel Vrijwillige terugkeer contacteren via return@fedasil.be.

Opvang van de andere bewoners

In de mate van het mogelijke en in functie van de behoeften, neemt de opvangstructuur bijzondere maatregelen en biedt ze interne begeleiding aan de bewoners die een laatste groet willen brengen aan de overledene (vervoer organiseren naar de ceremonie, een ontmoetingsplek inrichten in het opvangcentrum, een bijeenkomst organiseren enz.).

In desbetreffend geval kan het overlijden/de ceremonie meegedeeld worden in de opvangstructuur. Zie het voorbeeld van overlijdensbericht in bijlage.

Opvang van de medewerkers

Het overlijden van een bewoner kan ook een impact hebben op sommige personeelsleden van uw opvangstructuur, vooral indien het een plots of tragisch overlijden is.

Elke opvangpartner beschikt normaal gezien over enkele voorzieningen om het personeel te ondersteunen in geval van incident.

In de federale centra kan contact worden opgenomen met de psychosociale begeleiders op het hoofdkantoor en/of met het stressteam in het betreffende centrum.

**Persoonlijke
spullen**

De familie wordt verzocht om alle persoonlijke spullen van de overledene te komen ophalen. Het is ook mogelijk om de persoonlijke spullen af te geven bij de repatriëring.

Indien er geen familieleden zijn of dichte nabestaanden, zoekt de opvangstructuur zelf een manier om de persoonlijke spullen uit de kamer te verwijderen en deze eventueel aan een tweedehandswinkel te schenken.

NBMV

Bij het overlijden van een minderjarige geldt dezelfde informatie.

Er moet echter zo snel mogelijk contact worden opgenomen met de voogd van de MENA om hem of haar op de hoogte te stellen van het overlijden. Als borg van de jongere is de voogd verantwoordelijk voor het inlichten van het netwerk van zijn of haar pupil (school, advocaat, enz.). Als er nog geen voogd is aangesteld, moet u de voogddienst op de hoogte brengen (voogdij@just.fgov.be)

Overgangsmaatregelen

- ▶ Er wordt gevraagd aan de opvangstructuren om binnen de maand na de zending van dit bericht contact op te nemen met de gemeente en het OCMW om de praktische modaliteiten te bespreken in geval van overlijden van een begunstigde in uw opvangstructuur.
- ▶ Indien er een overlijden zou plaatsvinden tijdens deze overgangsfase, kunnen de kosten eventueel nog vergoed worden met het medisch budget van Fedasil. Gelieve in dat geval contact op te nemen met de medische dienst van de regio.

INWERKINGTREDING

- ▶ Deze instructie is van toepassing vanaf **03/02/2025**.

Wij danken u voor uw medewerking en verzoeken u deze instructie door te geven aan uw medewerkers.

Pieter Spinnewijn
Directeur-generaal

